

The Role of Diplomacy in Holding Athletics Events Between the Iraqi and Iranian Olympic Committees

Sajjad Mohammed Alkhafaji^۱

Mahdi Talebpour^۲

Received: ۱۱ December ۲۰۲۳

Zahrasadat Mirzazadeh^۳

Reception: ۲ April ۲۰۲۴

Mohammad Keshtidar^۴

Javad Gholamian^۵

Abstract :

The purpose of the study was the role of diplomacy in holding athletics events between the Iraqi and Iranian Olympic Committees. The present study was applied in terms of its purpose and field research in terms of data collection. Considering the subject, this study was qualitative research. The statistical population of the study was all managers and experts (۳۲ people) and active university professors (۴۰ people) in the field of athletics and sports diplomacy. Qualitative research included using interview tools with university professors and elites, studying articles, books, documents and records). According to the interviews conducted for the role of sports diplomacy in foreign policy, ۱۴ factors affecting the development of diplomacy were determined, and ۱۱ obstacles to the development of diplomacy were identified. The results of the research also showed that introducing the rich and civilized culture of Iran and Iraq, neighborliness and export and import exchanges between these two countries, introducing the country's tourist attractions, including creating a better basis for dialogue between different ethnicities and nations, encountering less resistance in the communities and countries of destination in political negotiations, possibility of reduced military conflict between countries and the reduction of the importance of military issues, the absence of a hostile tone in sports diplomacy, along with the greater attractiveness of this type of diplomacy compared to other types of diplomacy, were among the most important roles of sports diplomacy in holding international athletics events between the Iraqi and Iranian Olympic Committees, from the perspective of the elites.

Keywords: Athletics, Diplomacy, Iraq, Olympic Committee, Sports Events

^۱ PhD Student in Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

^۲ Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

^۳ Assistant Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

^۴ Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

^۵ Assistant Professor of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

<http://doi.org/10.30510/pscci.2024.493612.1165>

نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو و میدانی بین کمیته های ملی المپیک عراق و ایران

سجاد محمد الخفاجی^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

مهدی طالب پور^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۱/۱۴

زهراسادات میرزاده^۳

محمد کشتی دار^۴

جواد غلامیان^۵

چکیده

هدف پژوهش نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو و میدانی بین کمیته های ملی المپیک عراق و ایران بود. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده ها از نوع پژوهش های میدانی بود، با توجه به موضوع، این پژوهش از نوع پژوهش های کیفی بود. جامعه ی آماری پژوهش کلیه مدیران و متخصصان صاحب نظر و آگاه (۲۲ نفر) و اساتید دانشگاه فعال (۴۰ نفر) در حوزه دو و میدانی و دیپلماسی ورزشی بودند. تحقیق کیفی با استفاده از ابزار مصاحبه با استادان دانشگاه و نخبگان، مطالعه ی مقالات، کتابها، اسناد و مدارک بود. در نهایت، تعداد ۴۱ متغیر مربوط به اهداف اصلی و فرعی تحقیق، بعد از پایان دور دوم روش دلفی و غربالگری نهایی شناسایی شد. با توجه به مصاحبه انجام گرفته برای نقش دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی ۱۴ مورد عوامل موثر بر توسعه ی دیپلماسی و موانع توسعه ی دیپلماسی ۱۱ مورد شناسایی شد. نتایج تحقیق نشان داد معرفی فرهنگ و تمدن ایران و عراق، معرفی جاذبه های گردشگری کشور از جمله مسایل مذهبی، جذب جهانگردان و ایجاد زمینه ی بهتر برای گفت و گو بین اقوام و ملل مختلف، مواجه شدن با مقاومت کمتر در جوامع و کشورهای مقصد در مذاکرات سیاسی، احتمال کاهش درگیری نظامی میان کشورها، عاری بودن دیپلماسی ورزشی از لحن خصمانه در کنار جذابیت بیشتر این نوع دیپلماسی نسبت به سایر دیپلماسی ها از مهمترین نقش های دیپلماسی ورزشی در برگزاری رویدادهای بین المللی ورزشی بین کمیته های ملی المپیک عراق و ایران از دیدگاه نخبگان بود. واژه های کلیدی: دو و میدانی، دیپلماسی، رویدادهای ورزشی، عراق، کمیته المپیک.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۲ گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران mtalebpour@um.ac.ir

^۳ گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۴ گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۵ گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

در گذشته به دلیل ماهیت نظام بین الملل که عمدتاً مبتنی بر قدرت سخت بود، ابزار اصلی دولت ها برای تحقق اهداف بین المللی خود ارتش، راینزی ها و ایجاد ائتلاف های بین المللی بود. اما در عرصه جهانی شدن و تحولات نظام بین الملل، کشورها سعی دارند از تمامی ابزارها مانند ورزش برای رسیدن به اهداف خود استفاده کنند. اگرچه در چارچوب مناسبات سنتی قدرت در نظام بین الملل، به ورزش نیز توجه شد. با این حال، جهانی شدن و تکامل ماهیت نظام بین الملل، به لحاظ نظری و عملی، ابزارهای مورد استفاده دولت ها و کشورها برای پیشبرد اهداف و منافع بین المللی خود را تغییر داده است (مختاری و همکاران، ۲۰۲۱).

امروزه ادبیات دیپلماتیک ورزشی توانسته مرزها را کمرنگ و راه های بیشتری را برای گفتگو باز نماید تا از این طریق افراد مختلف در کنار یکدیگر جمع گردند (مورای، ۲۰۱۳). ازاینرو دیپلماسی ورزش به منزله اکسیری برای دولت ها می باشد که به عنوان یک ابزار دیپلماتیک بکر و دست نخورده افتراق را از بین ببرند و توسعه، گفتگو و پایداری را ترویج دهند. مؤسساتی که در زمینه ورزش و دیپلماسی فعالیت مینمایند، میتوانند ارزشهای ورزشی مثبتی از قبیل احترام متقابل، نظم، صبر، تحمل و دلسوزی را در بین روابط تند و خشن سیاسی افزایش دهند و مایه تلطیف این فضا شوند (لی، ۲۰۱۳).

بدون شک مهم ترین موضوع در رابطه با ارتباط ورزش با روابط بین الملل، موضوع دیپلماسی ورزشی است (عبدی و همکاران، ۲۰۲۲). در شکلی دیگر، ورزش جدا از فضای حرفه ای و قهرمانی، می تواند در خدمت دیپلماسی برای حل اختلافات یا تسهیل روابط بین کشورها و ایجاد مسیر فرعی (دیپلماسی مسیر دو) در تعامل بین کشورها باشد. برگزاری مسابقات بین تیم ها در رشته های فوتبال، کشتی و حتی والیبال در این چارچوب ارزیابی شده است (عبدی و همکاران، ۲۰۱۹). این اتفاقات تأثیر محدودی در کاهش اختلافات کشورها داشته است، و همچنین تأثیر مثبتی در شکستن برخی تابوها و خطوط قرمز در روابط سیاسی کشورها نیز داشته است (عبدی و همکاران، ۲۰۱۸).

سنوات زیادی از توجه کشورهای توسعه یافته به اهمیت دیپلماسی ورزشی و به کارگیری آن در حوزه های دیپلماتیک میگذرد. دیپلماسی ورزشی فرصت عملی برای اطلاع رسانی، فضای آگاه سازی و تعامل را در گستره عظیم و به لحاظ اهمیت، گروه های کلیدی از اقشار جامعه را برای رهبران اجتماعی فراهم می آورد. ازاینرو این تأثیر به مراتب عمیقتر و گسترده تر از گستره فعالیت های دیپلماسی سنتی است. استراتژی های دیپلماسی ورزشی در دیدگاه کلی نیل به سوی توسعه

دارند. از طریق تأمین اهداف راهبردی دیپلماسی ورزشی و فعالیت های مرتبط و مکمل میتوان دستیابی حداکثری به موارد ذیل پیدا کرد:

- مشارکت ملی و بسیج مردمی؛

- تأمین محورهای تجلی المانهای ملی و نهادهای فرهنگی ایدئولوژیکی؛

- تقویت و حمایت از اقدامات ابتکاری در تأمین حفظ تمامیت و یکپارچگی ملی و در نقشه وسیعتر بشری؛

- گسترش ورزش در تأمین اهداف صلح جویانه، رفع منازعات و آشتی بین الملل.

روش شناسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده ها از نوع پژوهش های میدانی بود، با توجه به موضوع، این پژوهش از نوع پژوهش های کیفی و روش انجام پژوهش روش آمیخته یا ترکیبی بود. در این روش با استفاده از رویکرد دومارحله ای، یک مرحله کیفی از پژوهش به منظور اکتشاف و سپس مرحله جداگانه کمی اجرا شده است و سپس با روش پیمایشی با ابزار پرسشنامه به جمع آوری داده های لازم پرداخته شد. نمونه ها در بخش کیفی، بر اساس نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند.

جامعه ی آماری پژوهش کلیه مدیران علوم ورزشی (۲۲ نفر) و متخصصان علوم ورزشی (رشته دو و میدانی) (۱۸ نفر) و اساتید دانشگاه فعال در حوزه دیپلماسی ورزشی (۲۲ نفر) بودند.

جمع آوری اطلاعات به دو مرحله انجام گرفت:

مرحله اول جمع آوری از طریق اطلاعات موجود در پایگاه های اینترنتی، کتاب ها، مجالت و نشریات مختلف، به بررسی وضعیت دیپلماسی ورزشی در سایر کشورها و بررسی وضعیت موجود این دیپلماسی در سیاست خارجی ایران و عراق بود و مرحله دوم انجام مصاحبه های نیمه ساختاریافته از دو روش نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی استفاده شد.

در این پژوهش از دو قسمت آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. از آمار توصیفی برای ویژگی های جمعیت شناختی نمونه تحت بررسی همچون میانگین، انحراف معیار، درصد فراوانی و نمودارها استفاده شد. و پس از شناسایی متغیرهای اصلی از روش دلفی انجام گرفت.

نتایج و یافته های تحقیق

با توجه به جدول ۱، یافته های توصیفی نشان داد که ۳۶ درصد از نمونه مطالعاتی بین ۳۱-۴۰ سال داشتند و ۴۵/۵ درصد از آنان دارای مدرک فوق لیسانس بودند و افراد دارای سابقه ۱۰ سال ۳۸ درصد را به خودشان اختصاص داده بودند.

نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش نقش دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی شامل ۱۴ متغیر می باشد و در بخش شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی شامل ۱۰ متغیر و شناسایی موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی ۱۱ متغیر و نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی دیپلماسی ورزشی ۹ متغیر و نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش شناسایی ابزارهای دیپلماسی ورزشی برای پیشبرد اهداف سیاسی بین کمیته عراق و ایران می باشد.

با پایان مصاحبه ها، تعداد ۵۸ متغیر حول اهداف پژوهش شناسایی شد. در این مرحله، متغیرهایی که ۶۰ درصد پاسخ دهندگان به آنها جواب مثبت دادند، در چرخه ی تحقیق باقی می ماندند و متغیرهایی که کمتر از این مقدار پاسخ دریافت کردند، از چرخه حذف شدند. همچنین تعداد متغیر جدید بعد از پایان دور اول روش دلفی شناسایی شد. شرایط شناسایی متغیرهای جدید بدین صورت بود که در ذیل هر بخش از پرسشنامه های دلفی، پاسخ دهندگان در گروه دلفی می توانستند متغیرهای جدیدی را که به نظر آنها از قلم افتاده بود و می توانست در آن بخش وارد شود، پیشنهاد دادند که از این بین ۳ متغیر جدید مربوط به نقش دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی، ۱ متغیر جدید مربوط به شناسایی عوامل مؤثر توسعه ی دیپلماسی ورزشی، ۱ متغیر جدید مربوط به شناسایی موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی و ۴ متغیر جدید مربوط به راهکارهای توانمندسازی دیپلماسی ورزشی بود. در نهایت اینکه پس از پایان دور دوم روش دلفی و غربالگری نهایی، تعداد متغیرها به ۴۱ متغیر کاهش یافت. پس از انجام روش دلفی در دو دور و غربال شدن متغیرهای فرعی مرتبط با متغیرهای اصلی، برای وزن دهی و رتبه بندی کردن متغیرهای شناسایی شده در بخش عوامل مؤثر نقش ی دیپلماسی در برگزاری رویدادهای بین المللی ورزشی و موانع پیش روی توسعه ی این دیپلماسی از روش AHP استفاده شد.

و در همانطور که در جدول ۸-۴ نشان داده شده است، متغیر (برخوردار از حمایت و پشتیبانی دستگاه دیپلماسی (وزارت امور خارجه) و سایر دستگاهها و نهادهای ذیربط) با وزن نسبی ۰/۲۳، مهمترین عامل مؤثر بر توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، و متغیر «تولید مبانی نظری در حوزه ی دیپلماسی ورزشی در مراکز علمی مرتبط» با وزن نسبی ۰/۱۲۶، کم اهمیت ترین عامل مؤثر توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی کشورمان است. شایان

ذکر است که در این بخش از تحقیق ۳ متغیر محبوبیت بالای ورزش در بیشتر فرهنگ ها، قومیت ها و دولت های جهان، جانشین و جایگزینی تأثیرگذار برای فعالیت های برای فعالیت های دیپلماتیک پیچیده، افزایش تأثیرگذاری دیپلماسی ورزشی بر افکار عمومی در توسعه ی روابط بین المللی با سایر کشورها، در بخش دوم دلفی حذف شدند.

و در جدول ۹-۴ نشان داده شده است، متغیر «بی تفاوتی، بی توجهی و عدم هماهنگی بین وزارت ورزش و جوانان، کمیته ی ملی المپیک و فدراسیونهای ورزشی با وزارت امور خارجه و سایر دستگاه های مرتبط نسبت به مسائل بین المللی ورزشی» با وزن نسبی ۰/۳۷۸، مهمترین مانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، و متغیر «عدم آگاهی و شناخت لازم افراد در رأس فدراسیونها در مورد روابط مهم بین المللی ورزشی» با وزن نسبی ۰/۱۱۲، کم اهمیت ترین مانع از موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی کشورمان است.

جدول ۱: اطلاعات جمعیت شناختی افراد در بخش کمی

ویژگی	طبقه بندی	تعداد	درصد فراوانی
سن	۲۰-۳۰ سال	۱۱	۲۴
	۳۱-۴۰ سال	۲۵	۳۶
	۴۱-۵۰ سال	۱۸	۳۰
	بالای ۵۰ سال	۸	۱۰
	جمع کل	۶۲	۱۰۰
تحصیلات	فوق دیپلم	۵	۸
	لیسانس	۱۵	۳۵
	فوق لیسانس	۳۴	۴۵
	دکتری	۸	۱۲
	جمع کل	۶۲	۱۰۰
سمت افراد	مدیران ورزشی	۲۲	۳۸
	متخصصان علوم ورزشی	۱۸	۲۴
	اساتید دانشگاه در حوزه دیپلماسی ورزشی	۲۲	۳۸
	جمع کل	۶۲	۱۰۰
سابقه ی افراد	۵ سال	۶	۱۶
	۱۰ سال	۲۵	۳۸
	۱۵ سال	۱۷	۲۶
	بالای ۲۰ سال	۱۴	۲۰
	جمع کل	۶۲	۱۰۰

جدول ۲: نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو میدانی بین کمیته المپیک عراق و ایران

متغیر اصلی	تعداد متغیرها	متغیرهای فرعی مربوط
نقش دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی	۱۴	<p>۱. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای معرفی ایران به دنیا به لحاظ معرفتی ۲. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای معرفی جاذبه های ایران ۳. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای تغییر نگرش منفی نسبت به ایران ۴. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای معرفی فرهنگ غنی و متمدن ۵. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای کسب درآمد اقتصادی از طریق محصولات و ارائه خدمات ورزشی ۶. استفاده از دیپلماسی ورزشی برای جذب جهانگردان و ایجاد زمینه بهتر برای گفتوگوی بین اقوام و ملل مختلف ۷. مواجه شدن با مقاومت کمتر در جوامع و کشورهای مقصد در مذاکرات سیاسی ۸. احتمال کاهش درگیری نظامی میان کشورها و کاهش اهمیت مسائل نظامی ۹. عاری بودن دیپلماسی ورزشی از لحن خصمانه در کنار جذابیت بیشتر ۱۰. مقابله با جنگ های روانی استکبار جهانی از جمله اسلام هراسی، شیعه هراسی و ایران هراسی ۱۱. اجرای انعطاف پذیرتر، فرصت طلبانه تر و جذاب تر دیپلماسی ورزشی نسبت به سایر دیپلماسی ها ۱۲. کاهش محسوس سوء استفاده، عدم اعتماد ترس در روابط میان دو کشور ۱۳. نقش آفرینی دیپلماسی ورزشی در ارتباطات بین فرهنگی و سیاست خارجی دولت ها ۱۴. بهبود تصویر ملت و افزایش صلح و توسعه رفاقت بین ایران و سایر ملت ها</p>

جدول ۳: نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش شناسایی عوامل مؤثر در برگزاری رویدادهای ورزشی دو میدانی بین کمیته المپیک عراق و ایران

متغیر اصلی	تعداد متغیرها	متغیرهای فرعی مربوط
شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی	۱۰	<p>۱. برخورداری از حمایت و پشتیبانی دستگاه دیپلماسی ۲. فعالیت تخصصی در حوزه ی روابط بین الملل و دیپلماسی ورزشی با هماهنگی دستگاه های ذیربط ۳. تولید مبانی نظری در حوزه ی دیپلماسی ورزشی در مراکز علمی مرتبط ۴. افزایش تأثیرگذاری دیپلماسی ورزشی بر افکار عمومی در توسعه روابط بین المللی با سایر کشورها ۵. برنامه ریزی و آگاهی داشتن از پتانسیل بالای ورزش و افزایش روزافزون قدرت و جذابیت رویدادهای ورزشی ۶. پرورش و استفاده از دیپلمات های ورزشی ۷. ارتباط منسجم و</p>

متقابل با دیگر نهادها و سازمانهای ذینفع دولتی و غیردولتی ۸. دستورکار قرار دادن نظامنامه ی هدفمند با جذب نیروی انسانی خلاق در حوزه ی دیپلماسی ورزشی ۹. برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران عالی ورزشی و سیاسی و ارزیابی دقیق از فضای بینالمللی ۱۰. همکاری دقیق بین وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک و پارالمپیک با وزارت امور خارجه بین المللی ۱۰. همکاری دقیق بین وزارت ورزش و کمیته ی ملی المپیک و پارالمپیک با وزارت امور خارجه		
--	--	--

جدول ۴: نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش شناسایی موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی

متغیرهای فرعی مربوط	تعداد متغیرها	متغیر اصلی
۱. بی تفاوتی و بی توجهی وزارت ورزش و جوانان و وزارت خارجه نسبت به مسائل بین المللی ورزشی ۲. ایرادهای اساسی در اساسنامه فدراسیونها و چرخه ی معیوب مدیریتی در سطح کلان ورزش ۳. تغییرات گسترده ی مدیریتی و جابه جایی های ناشی از آن، که در عرصه ی بین المللی تأثیرات منفی میگذارد ۴. موانع ایدئولوژیکی و تعارضات برخی ارزشهای ج.ا.ا با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان ۵. تربیت نکردن نیروی انسانی متخصص در حوزه ی روابط بین الملل و ورزش ۶. عدم ثبات و برنامه ریزی بلندمدت در مدیریت سیاسی و مدیریت ورزشی کشور ۷. عدم آگاهی و شناخت لازم افراد در رأس فدراسیونها در مورد روابط مهم بین المللی ۸. تصمیم گیری های سیاسی مغایر با مسائل بین المللی ورزشی در وزارت ورزش و جوانان، فدراسیونها و وزارت امور خارجه و... ۹. مسلط نبودن و نقص عمده در زبان ورزش بین المللی و عدم توانایی در انتقال ادبیات بین المللی ۱۰. نبود سیاستگذاری و برنامه لازم برای ورود موفق به صحنه های بین المللی ورزشی ۱۱. تعدد مراجع تصمیم گیرنده در امور بین المللی ورزش	۱۱	شناسایی موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی

جدول ۵: نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی دیپلماسی

ورزشی

متغیرهای فرعی مربوط	تعداد متغیرها	متغیر اصلی
۱. بازبینی و بازنگری آیین نامه های اجرایی نهادهای ورزشی (وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک و...) ۲. برگزاری جلسات هماهنگی بین وزارت ورزش و وزارت خارجه به عنوان متولیان اصلی دیپلماسی ورزشی ۳. تدوین سند همکاریهای راهبردی بین وزارت امور خارجه،	۹	ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و تقویت دیپلماسی

ورزشی	<p>کمیسیون سیاست خارجی مجلس با وزارت ورزش و جوانان و... ۴. آموزش مدیران سیاسی - ورزشی کشور با اصول اولیه ی تعاملات بین المللی در سطح جهانی ۵. تدوین و اجرای یک برنامه ی جامع و علمی در جهت گسترش و ارتقای دیپلماسی ورزشی ۶. تدوین استراتژی دیپلماسی ورزشی براساس مشخص کردن مخاطبان سیاسی و برنامه ریزی برای برقراری ارتباط با آن کشورها در قالب این دیپلماسی ۷. تعریف ساختار مناسب برای پیشبرد برنامه های مرتبط با دیپلماسی ورزشی با بهره گیری از تقویت و ارتقای قدرت نرم در سیاست خارجی کشور ۸. اسپورتیزه کردن سیاست در وزارت امور خارجه ۹. تعریف و تبیین مفهوم دیپلماسی ورزشی به دستگاه ها و نهادهای دولتی فعال در حوزه دیپلماسی عمومی</p>
-------	---

جدول ۶: نتایج حاصل از مصاحبه ها، در بخش شناسایی ابزارهای دیپلماسی ورزشی برای پیشبرد اهداف سیاسی بین کمیته عراق و ایران

نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو و میدانی بین کمیته های ملی المپیک عراق و ایران

متغیر اصلی	تعداد متغیرها	متغیرهای فرعی مربوط
ابزارها و تکنیک های دیپلماسی ورزشی برای پیشبرد اهداف سیاسی	۱۴	۱. رسانه سازی بین المللی تحولات ورزشی داخل کشور ۲. تدوین دستورالعمل اجرایی-رفتاری هیئت های ورزشی اعزامی به رخدادهای بین المللی ۳. میزبانی رخدادهای بین المللی ۴. بهره گیری از سنت های ورزشی کشور هدف ۵. استفاده از ورزش برای معرفی تغییرات مثبت داخلی به افکار عمومی جهان ۶. برگزاری میهمانان ورزشی در سفارتخانه های کشورهای توسعه یافته ۷. توسعه ی بین المللی سازمانهای ورزشی داخلی ۸. شرکت ورزشکاران در فعالیتهای خیریه و بین المللی ۹. ایجاد تحولات ساختاری در دستگاه دیپلماسی عمومی ۱۰. سفیران ورزشی ۱۱. بورسیه های ورزشی ۱۲. کسب کرسی های بین المللی ۱۳. حضور ورزشکاران، مربیان، مدیران ورزشی و... در جلسات تصمیم گیری مرتبط با دیپلماسی ۱۴. تنظیم دستورالعملها و تفاهم نامه های بین المللی ورزشی بین دستگاه دیپلماسی و ورزش

جدول ۷: نتایج نهایی AHP در بخش اولویت بندی عوامل مؤثر بر نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو و میدانی بین کمیته المپیک عراق و ایران

متغیر اصلی	متغیرهای فرعی مرتبط	وزن نسبی	رتبه
------------	---------------------	----------	------

۱	۰/۲۳	برخورداری از حمایت و پشتیبانی دستگاه دیپلماسی	اولویت بندی عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی
۲	۰/۱۸	همکاری دقیق و علمی بین وزارت ورزش و... با وزارت امور خارجه	
۳	۰/۱۸۵	اهمیت دادن به نقش تأثیرگذار و بالقوه بخشهای خصوصی	
۴	۰/۱۷۴	پرورش و استفاده از دیپلماتهای ورزشی	
۵	۰/۱۵۳	فعالیت تخصصی در حوزه ی روابط بین المللی و دیپلماسی ورزشی با هماهنگی سایر دستگاه های ذیربط	
۶	۰/۱۳۱	برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران عالی ورزشی و سیاسی و ارزیابی دقیق از فضای بین المللی	
۷	۰/۱۲۶	تولید مبانی نظری در حوزه ی دیپلماسی ورزشی در مراکز علمی مرتبط	

جدول ۸: نتایج نهایی **AFP** در بخش اولویت بندی عوامل مؤثر بر نقش دیپلماسی در برگزاری رویدادهای ورزشی دو میدانی بین کمیته المپیک عراق و ایران

رتبه	وزن نسبی	متغیرهای فرعی مرتبط	متغیر اصلی
۱	۰/۳۷۸	بی تفاوتی وزارت ورزش و وزارت خارجه نسبت به مسائل بین المللی ورزشی	اولویت بندی موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی
۲	۰/۳۴۲	موانع ایدئولوژیکی و تعارضات برخی ارزشهای ج.ا.ا. با هنجارهای حاکم بر ورزش جهان	
۳	۰/۳۱۰	نبود سیاستگذاری و برنامه ی لازم برای ورود موفق به صحنه های بین المللی ورزشی	
۴	۰/۲۷۵	مسلط نبودن و نقص عمده در زبان ورزش بین المللی و عدم توانایی در انتقال ادبیات بین المللی	
۵	۰/۲۵	تربیت نکردن نیروی انسانی متخصص در حوزه ی روابط بین الملل و ورزش	
۶	۰/۲۰۷	تعدد مراجع تصمیم گیرنده در امور بین المللی ورزش	

بحث و نتیجه گیری

امروزه دولتها در قالب برنامه هایی برای برقراری ارتباط و تأثیرگذاری بر مخاطب عام و در چارچوب دیپلماسی ورزشی تلاش میکنند، تا به برخی از اهداف سیاسی خود دست یابند. در این بین، جمهوری اسلامی ایران با توجه قدرت نرم خود در منطقه و جهان، از جمله کشورهایی است که توانایی بالقوه زیادی در جذب و

تأثیرگذاری بر مخاطبان جهانی علی‌الخصوص کشورهای همجوار از جمله عراق دارد. با این حال هرچند گام‌هایی در این مسیر برداشته شده، اما هنوز برنامه منسجمی در قالب دیپلماسی ورزشی تکوین نشده است. ازاینرو ضرورت دارد تا با در نظر گرفتن توانایی‌های جمهوری اسلامی ایران و کشور عراق، استراتژی مدونی برای دیپلماسی ورزشی بین این دو کشور ارائه شود. این استراتژی باید شامل بهره‌گیری از کلیه منابع قدرت نرم و طرح و شیوه‌های مشخصی برای برقراری ارتباط با یکدیگر و همچنین مخاطبان خارجی باشد. همچنین الزامات دیپلماسی ورزشی باید به این مسیر منتهی شود که تا نهادی در قالب دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی، عهده‌دار تدوین و اجرای دیپلماسی ورزشی باشد و سایر نهادها نقش مکمل را برای این نهاد بازی کنند. در رشته دو و میدانی با وجود استعدادهای خوب در رده‌های سنی نوجوانان و جوانان در ایران می‌توان در این حوزه همکاری‌های فراوانی در سطوح بین‌المللی انجام داد.

نتایج این قسمت از پژوهش با نتایج پژوهش راسخ و جواد پور (۱۳۹۶) شریعتی فیض‌آبادی و همکاران (۱۳۹۴) کوبیرسکی (۲۰۱۷) و ریچ (۲۰۱۴) همخوانی دارد. بنابراین در تفسیر نتایج پژوهش این بخش می‌توان گفت از آنجا که تعیین خط مشی سیاست خارجی هر کشور از متغیرهای متعددی تأثیر می‌پذیرد، ازاین‌رو می‌توان دیپلماسی ورزشی را از جمله ابزار تسهیل‌کننده اجرای سیاست خارجی دانست. در واقع، درحالی‌که سیاست خارجی دربرگیرنده اهداف و آرمانهای بلندی است، دیپلماسی ورزشی می‌تواند سازوکاری برای دستیابی به آن اهداف باشد. به عبارتی دیگر، این مقوله می‌تواند به عنوان اصل بنیادین و بدیهی نقش‌حمایتی از اهداف سیاست خارجی داشته باشد. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که در کنار به‌کارگیری مجاری و راه‌های دیپلماسی رسمی، باید به اهمیت بسیار زیاد دیپلماسی فرهنگی توجه کرد و با برنامه‌ریزی حساب‌شده در حوزه‌های آموزشی، هنری، فرهنگی و ورزشی به ترویج ارزش‌های مطلوب کشورها و در نهایت تأمین منافع هر دو کشور اقدام کرد.

به عبارتی تنها با ابزارهایی از جنس فرهنگ می‌توان در عمق باورها و اعتقادات ملتها رسوخ کرد و ائتلاف‌ها و اتحادیهایی پایدار را در نظام بین‌المللی بنیان نهاد. بنابراین با توجه به این دیدگاه، می‌توان گفت به‌کارگیری دیپلماسی ورزشی را نه تنها برای دستیابی به اهداف ورزشی یا اهداف فرهنگی، بلکه برای نیل به اهدافی با ماهیت سیاسی، امنیتی و حتی نظامی نیز می‌توان تجویز کرد.

نتایج پژوهش نشان داد که برخورداری از حمایت و پشتیبانی دستگاه دیپلماسی، ارتباط منسجم و متقابل با دیگر نهادها و سازمانهای ذینفع دولتی و غیردولتی، دستور کار قرار دادن نظامنامه هدفمند با جذب نیروی انسانی خلاق در حوزه‌ی

دیپلماسی ورزشی، همکاری دقیق بین وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک و پارالمپیک با وزارت امور خارجه و استفاده از دیپلمات های ورزشی، میتواند از عوامل مؤثر بر توسعه دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران باشد که این نتایج با نتایج پژوهش

بخشی چناری و همکاران (۱۳۹۸) فولرتون و همکاران (۲۰۱۸) و کویبرسکی (۲۰۱۷) همخوانی داشت.

با توجه به این نتایج پژوهش میتوان پیشنهاد داد که با توجه به اهداف منطقه ای و بین المللی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، به نظر میرسد وزارت امور خارجه برای کارآمدی بیشتر سیاست خارجی خود، نیازمند اتخاذ تدابیر و روش های جدید در روابط خارجی خود است تا اهداف خود را بهتر محقق سازد. بنابراین توجه به عوامل مؤثر و تأثیرگذار توسعه ی دیپلماسی ورزشی، همچون فعالیت تخصصی در حوزه ی روابط بین الملل و دیپلماسی ورزشی با هماهنگی دستگاههای ذیربط، همکاری دقیق بین وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک و پارالمپیک با وزارت امور خارجه، ارتباط منسجم و متقابل بین نخبگان این دو حوزه، برنامه ریزی بلندمدت و کوتاهمدت، دستور کار قرار دادن نظامنامه هدفمند و جذب نیروی انسانی خلاق در حیطه دیپلماسی ورزشی و البته برگزاری دوره های آموزشی بهروز که تاکنون مغفول مانده به پیشبرد هرچه بهتر منافع ملی کشور مبادرت ورزد.

نتایج پژوهش نشان داد که بی تفاوتی و بی توجهی وزارت ورزش و جوانان و وزارت خارجه نسبت به مسائل بین المللی ورزشی، موانع ایدئولوژیکی و تعارضات برخی ارزش ها با قواعد و هنجارهای حاکم بر ورزش جهان، نبود نیروی انسانی متخصص در حوزه ی روابط بین الملل و ورزش، عدم ثبات و برنامه ریزی بلندمدت در مدیریت سیاسی و مدیریت ورزشی کشور، عدم آگاهی و شناخت لازم افراد در رأس کمیته المپیک در مورد روابط مهم بین المللی، تعدد مراجع تصمیم گیرنده در امور بین المللی ورزش، مسلط نبودن و نقص عمده در زبان ورزش بین المللی و ناتوانی در انتقال ادبیات بین المللی، منفعل بودن دستگاه دیپلماسی در حوزه ی ورزش، از موانع توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. نتایج این قسمت از پژوهش با نتایج پژوهش پیمانفر و همکاران (۱۳۹۵) و دسن اجنیو و همکاران (۲۰۱۵) همخوان بود.

در تفسیر این بخش میتوان گفت که با وجود موانع و مشکلات در عرصه ی دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران، نمیتوان منکر فرصت ها و بسترهای فرهنگی مناسب در روابط ایران و کشورهای منطقه از جمله عراق بود؛ به طوریکه با

اتخاذ سیاستهای مناسب تر و رفع موانع داخلی درحوزه ی دیپلماسی ورزشی، هم می توان از فرصت های موجود بهره برد و هم به کاهش تأثیرات چالش ها و موانع داخلی امید داشت. به نظر می رسد در شرایط کنونی، افزایش شناخت و آگاهی مدیران و تعیین مرجع مشخص تصمیم گیری در کنار توجه و علاقه مندی متولیان به رشته های ورزشی و جایگاه ورزش در جمهوری اسلامی ایران می تواند دست اندرکاران حوزه ی سیاست و ورزش را ترغیب کند تا با تشکیل شورای سیاست گذاری به طرح ریزی برنامه ای خاص و استراتژیک برای دیپلماسی ورزشی در دستگاه وزارت خارجه اقدام کنند؛ و با برطرف کردن نقص زبان بین المللی (انگلیسی) برای برقراری ارتباط با جهان، از دیپلماسی ورزشی به عنوان ابزاری برای توسعه تعاملات دیپلماتیک استفاده کنند. یافته های دیگر نشان داد که متغیرهایی مانند بازبینی و بازنگری آیین نامه های اجرایی نهادهای ورزشی (وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک و...)، برگزاری جلسات هماهنگی بین وزارت ورزش و وزارت خارجه به عنوان متولیان اصلی دیپلماسی ورزشی، تدوین سند همکاریهای راهبردی بین وزارت امور خارجه و کمیسیون سیاست خارجی مجلس با وزارت ورزش و جوانان، کمیته ی ملی المپیک و...، تدوین و اجرای برنامه ی جامع و علمی در جهت گسترش و ارتقای دیپلماسی ورزشی براساس مشخص کردن مخاطبان سیاسی و برنامه ریزی برای برقراری ارتباط با آن کشورها، تقویت کردن نقش مهم رسانه ی ملی در انعکاس رویدادهای جهانی ورزشی - سیاسی و کمک به ارتقای دیپلماسی ورزشی و در نهایت محبوس نکردن و محدود نکردن دیپلماسی ورزشی در دولتها و معرفی آن به عنوان ابزاری فرادولتی و حکومتی، می توانند در راستای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی ورزشی کشور نقش عمده ای ایفا کنند. نتایج این قسمت از پژوهش با نتایج تحقیق بخشی چناری و همکاران (۱۳۹۸) و زرگر (۱۳۹۴) همخوانی داشت.

منابع

بخشی چناری، امین رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۸)، ارائه راهکارهایی برای توانمندسازی و ارتقای دیپلماسی

- ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران». فصلنامه مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی، سال ششم، ش ۲۳، ص ۱۵-۲۲
- بخشی چناری، امین رضا؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، سید نصرالله؛ جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۸)، شناسایی و اولویتبندی عوامل مؤثر بر توسعه ی دیپلماسی ورزشی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. «فصلنامه علمی- پژوهشی مدیریت و توسعه ورزش».
- پیمانفر، محمدحسن (۱۳۹۵)، تدوین الگوی راهبردی توسعه دیپلماسی ورزشی جمهوری اسلامی ایران. رساله دکتری دانشکده ی تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه خوارزمی.
- راسخ، نازنین؛ جوادیپور، محمد (۱۳۹۶)، نقش ورزش و توسعه ی دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاستهای فرهنگی-اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران. «نشریه مدیریت ورزشی، دوره ی ۲، ش ۴، ص ۵۹۹-۸۰۴».
- زرگر، افشین (۱۳۹۴). ورزش و رابطه ی بین الملل: جنبه های مفهومی تئوریک. «فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، سال یازدهم، ش ۳۱، ص ۷-۴۸».
- شریعتی فیض آبادی، مهدی؛ گودرزی، محمود (۱۳۹۴)، جایگاه دیپلماسی ورزشی در روابط بین المللی جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا. «فصلنامه علمی - پژوهشی دانش سیاسی، سال یازدهم، ش دوم، ص ۱۲۷-۹۵».

- Abdi, K., Fullerton, J., Deheshti, M., Kavand, R., Monibi, H., & Talebpour, M. (۲۰۲۲). Identifying the conceivable diplomatic outcomes of Sport Diplomacy initiatives. *International Area Studies Review*, ۲۵(۴), ۳۲۲-۳۳۷.
- Abdi, K., Talebpour, M., Fullerton, J., Ranjkesh, M. J., & Jabbari Nooghabi, H. (۲۰۱۸). Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: Introducing a sports diplomacy model. *International area studies review*, ۲۱(۴), ۳۶۵-۳۸۱.
- Abdi, K., Talebpour, M., Fullerton, J., Ranjkesh, M. J., & Nooghabi, H. J. (۲۰۱۹). Identifying sports diplomacy resources as soft power tools. *Place Branding and Public Diplomacy*, ۱۵, ۱۴۷-۱۵۵.
- Bloomberg, ۲۸ March. Accessed April ۲۸, ۲۰۱۱.
- De San Eugenio, J. Ginesta, X. Xifra, J. (۲۰۱۵). "Peace, sport diplomacy and corporate social responsibility: a case study of football club Barcelona peace tour ۲۰۱۳". *soccer & society*. DOI: ۱۰.۱۰۸۰/۱۴۶۶۰۹۷۰-۲۰۱۵. pp: ۱-۱۴.
- FIFA. ۲۰۱۲. "The Organisation, Mission and Statutes." Accessed February ۱.
- Fullerton, J. Abdi, K. Talebpour, M. Ranjhesh, M. Nooghabi, H. (۲۰۱۸). "Converting sports diplomacy to diplomatic outcomes: introducing a sport diplomacy model. Article resue guideline". *International area studies review*. pp: ۱-۱۷.
- Hocking, Brian. ۲۰۰۶. "Multistakeholder Diplomacy: Forms, Functions and Frustrations." In *Multistakeholder Diplomacy: Challenges and Opportunities*, edited by Jovan Kurbalija, and Valentin Katrandjiev, ۱۳-۳۳. Malta: Diplo Foundation.
- Jabar Matar (۲۰۱۶) The effect of national team performance on national identity, ethnocentrism and national cohesion: a comparison between Iran and Iraq, master's thesis.
- Javadipour, M and Rasakh, N. (۲۰۱۸). the role of sports and the development of sports diplomacy in promoting policies Cultural-Social and Foreign Relations of the Islamic Republic of Iran, *Sports Management* . ۲(۱۱), Pages: ۲۱۹-۲۳۴.
- Kobierski M. (۲۰۱۷). "Sport diplomacy of Norway". *International studies interdisciplinary and cultur journal*, ۲۰ (۱), no. ۱/۲۰۱۷.

- Li, Y. W. (۲۰۱۳). Public diplomacy strategies of the ۲۰۰۸ Beijing Olympics and the ۲۰۱۲ London Olympics: A comparative study. *The International Journal of the History of Sport*, ۳۰(۱۵), ۱۷۲۳-۱۷۳۴.
- Mannheim, Yarol, (۲۰۱۱). "Strategic Public Diplomacy and American Foreign Policy, Expansion of Influence", translated by Mohammad Sadegh Esmaili and Hesamuddin Ashena, Tehran: Imam Sadeq University.
- Min, D., Choi, Y. (۲۰۱۹). "Sport cooperation in divided Korea: an overstated role of sport diplomacy in South Korea". *Sport in Society*, ۲۲(۸), pp: ۱۳۸۲-۱۳۹۵.
- Mokhtari, S. (۲۰۲۱). Opportunities and Challenges Facing the Track Two Diplomacy in Iran-US Relations (With an Emphasis on Sports Diplomacy). *International Journal of Political Science*. ۱۱(۳), pp: ۱۴۵-۱۶۱
- Murray, S. (۲۰۱۳). Sports diplomacy in the Australian context: A case study of the Department of Foreign Affairs and Trade. *Sports Law eJournal*.
- Murray, S., Pigman, G. A. (۲۰۱۴). "Mapping the relationship between international sport and diplomacy". *Sport in Society*, ۱۷(۹), pp: ۱۰۹۸-۱۱۱